

DANIEL

- Si Daniel usa ka taga-Judea nga dinakpan sa mga taga-Babilonia ug gidala sa maong nasud niadtong 605 B.C..
- Bata pa lang siya sa dihang gidala siya didto mga pipila ka tuig sa wala pa si Ezekiel naapil sa mga Judio nga gidala usab ngadto sa Babilonia.
- Harianong kaliwat si Daniel, puno sa katakus ug kaalam.
- Ang unang 6 ka kapitulo naghisgot sa kasaysayan sa Babilonia sulod sa 70 ka tuig.
- Ang mga nahibiling kapitulo nagsaysay sa mga panan-awon kabahin sa umaabot nga mga panghitabo.

Capitulo 1 – Pagsangkap alang sa pagsilbi

Hebroanong Ngalan

Daniel (Ang Dios Akong Maghuhukom) –

Hananiah (Ang Dios Puno sa Grasya) –

Mishael (Unsa ug Kinsa Ang Dios) –

Azariah (Nagtabang Ang Dios) -

Babilonianhong Ngalan

Belteshazzar

Shadrach

Meshach

Abednego

- Giandam sila sa sulod sa 3 ka tuig haron apil sa pilian kung kinsa ang makasilbi sa palasyo ni Haring Nebuchadnezzar sa Babilonia.
- Ang ilang mga kurso nga tun-an: pinulongan ug literature sa Babilonia
- Ang ilang pagkaon: pagkaon ug bino gikan sa lamesa sa hari
- 1:8 - Apan si Daniel dili buot mahugawan ang kaugalingon sa gidili nga mga pagkaon sa mga Judio.
- 1:17 – Ang Ginoo ang naghatag sa tanang kahibalo ug kaalam, si Daniel makasabot sa mga panan-awon ug damgo.
- Mas manggialamon sila 10x kung ikumpara sa tanang salamangkero ug antingan sa tibuok gingharian.

Capitulo 2 – Pagsulay Human sa Pagbansay

(Capitulo 2:4-Capitulo 7 sinulat sa pinulongang Aramaico, ang katibok-an sa Hebroanon)

- Ang damgo ni Haring Nebuchadnezzar
- Gibutang sa hari si Daniel nga tigdumala sa probinsiya sa Babilonia ug pangulo sa tanang manggialamon sa gingharian

- Gihimo usab ang tulo niya ka higala nga mga administrador sa probinsiya sa Babilonia sa paghangyo ni Daniel
- Capitolo 3 – Pagtintal sa Sayop nga Pagsimba

- Ang estatuwa nga bulawan wala ludhi ug wala giampoan sa tulo ka mga higala ni Daniel
- Gihukman sila pinaagi sa pabtambog sa nagdilaab nga hudno
- Wala sila nasunog naglakaw taliwala sa kalayo uban ang ika-upat nga daw “anak sa mga dios”
- Gibuhian silang tulo ug giusbawan ang mga katungdanan
- Si Haring Nebuchadnezzar midayeg sa Dios

Capitolo 4 – Pahimangno sa Damgo

- Damgo sa hari kabahin sa isa ka kahoy
- Gipatin-aw ni Daniel ang kahulugan sa damgo
- Natuman ang gisulti ni Daniel sa kinabuhi sa hari
- Gidayeg sa hari ang Dios

Capitolo 5 – Pagtestigo sa Paghukom

- Ang bangkita ni Haring Belshazzar, anak ni Nebuchadnezzar
- Ang kamot nga nagsulat sa dingding
- ”Mene, mene, tekel, uparsin”
- Mene = inihap na sa Dios ang mga adlaw sa imong paghari ug matapos na kini
- Tekel = gitimbang ka na ug nakit-ang kulang
- Uparsin = ang imong gingharian mabahin ug mahatag sa mga taga Medea ug Persia
- Nianang gabii mismo gipatay si Belshazzar ug si Darius ang Medeano, nahimong hari sa Babilonia sa edad nga 62
- Posible nga sa kadugayan nahatag kang Cyrus ang Persianong hari ang pagkahari sa Babilonia ubos sa nahiusang gingharian sa Medo-Persia

Capitolo 6 – Pagmadaugon Batok sa Leon

- 6:3 – labing inila si Daniel nga isa ka administrador nga nagplano ang hari nga himoon siyang tagdumala sa tibook gingharian, ug nasina ang ubang mga administrador ug mga pangulo
- Walay makitang sayop ug limbong sa pangserbisyo ni Daniel
- Gipangitaan siyang bikil sa iyang pagtoo sa Dios
- Pagbahad sa mga katawhan nga dili mag ampo sulod sa 30 ka adlaw gawas sa pagyukbo ug pag-ampo sa hari
- Si Daniel nag-ampo sa Dios ka-tulo sa isa ka adlaw
- Gitambog sa leon apan giluwat siya sa Dios pinaagi sa pagpadala ug anghel nga mitak-om sa mga baba sa leon
- Ang mga nagsumbong ug ilang mga pamilya ang gitambog sa leon
- Pagrespeto sa Dios ni Daniel gihimong sugo sa hari

Capitolo 7 – Ang Damgo ni Daniel sa 4 ka Mga Mananap

- Dagat = mga katawhan, gikan sa mga katawhan sa kalibotan ang upat ka mga nagkalain-laing mananap
- Leon nga may mga pako sa agila (Babilonia)
- Oso nga alsa ang isa ka kilid, nagtangag tulo ka gusok (Medo-Persia)
- Leopardo nga anaay upat ka pako sa langgam ug upat ka ulo (Greco-Macedonia, o simple mao ang Grecia)
- Bangis ug kusgan nga mananap, puthaw ang ngipon, bronse ang mga kuko, gidugmok ug gikaon ang mga biktima, ang uban gitamaktamakan, lahi kay sa ubang mga mananap ug anaay 10 ka sungay (Roma)
- Tulo sa 10 ka sungay naibot ug napulihan ug isa ka gamayng sungay nga may mata sama sa tawo ug baba nga tanan pagpataas ang gisulti
- Panan-awon Kaniya nga Buhi Kanunay (Sukad pa sa Sinugdanan)
- Gipatay ang bangis nga mananap ug gitambog sa kalayo ang iyang lawas
- Ang “daw sama sa anak sa tawo” nga niabot uban sa mga panganod ug miduol Kaniya nga Buhi Kanunay
- Gihatagan Siya sa gahom, himaya, gingharian aron mag-alagad Kaniya ang tanang katawhan, walay pagkatapos ang Iyang gahom kay dili malumpag ang Iyang gingharian
- Nakigbugno ang gamayng sungay sa mga santos (mga anak sa Dios) ug daw nagmadaugon apan ang Buhi Kanunay mihukom pabor sa mga santos sa Labing Kahitas-an ug gihatag ang gingharian ngadto kanila

- 10 ka sungay = 10 ka mga hari nga mag gikan sa bangis nga mananap (Roma)
- Human niining 10, anaay isa ka hari (gingharian) nga moabot mga mopukan sa 3
- Magsulti siya batok sa Labing Kahitas-an ug buntogon niya ang mga katawhan sa Labing Kahitas-an
- Magsulay siya pag-usab sa natakda nga kapanahonan ug sa mga balaod
- Itugyan kaniya ang mga santos sulod sa $3\frac{1}{2}$ ka mga katuigan
- Sumala sa pagbuot sa hukmanan, kuhaan siyag gahom ug malaglag ug mawagtang hangtud sa kahangtoran
- Ang paghari, gahom ug kabantog sa tanang ginghamian ubos sa kalangitan ihatag sa mga santos, ang mga katawhan sa Labing Kahitas-an
- Ang Iyang ginghamian walay katapusan, ug ang tanang kaharian magasimba ug magasunod Kaniya

Capitolo 8 – Torong Karnero ug Torong Kanding

- Torong karnero = Medo-Persia
- Torong Kanding = Grecia
- Ang 4 ka mga heneral ni Alexander:
  1. Cassander – Macedonia ug Grecia
  2. Lydimachus – Asia Minor (Turkey)
  3. Seleucus – Syria, Babilonia, silangang India
  4. Ptolemy – Ehipto, norte sa Africa
- Kaliwat ni Seleucus, si Antiochus IV (Antiochus Epiphanes) ang nanamastamas sa Templo sa Jerusalem

Capitolo 9 – Pag-ampo ni Daniel ug Ang Panan-awon sa 70 ka Semana

- Tuig 538 BC, hapit na mahuman ang 70 ka tuig nga gitagna ni Jeremias nga molungtad sa pag guba sa Jerusalem sukad sa tuig 605 BC sa pag atake ni Nebuchadnezzar
- 70 ka siete = $70 \times 7 = 490$ ka tuig
- Imong katawhan = Israel
- Pagtapos sa kalapasan, paghunong sa sala, paghugas sa kadaotan, pagpatunhay sa katarong nga walay paglubad, pagtak-op sa tanang

- panan-awon ug sa panagna, paghalad pag-usab sa balaang Templo (o pagdihog sa Labing Balaan)
- Sukad sa paghatag sa sugo sa pagtukod pag-usab sa Jerusalem hangtud sa Ang Dinihogan, nga mao ang tigpamuno, nga moabot, anaay siete ka mga siete ($7 \times 7 = 49$) ug 62 ka siete ($62 \times 7 = 434$), $49 + 434 = 483$ ka tuig (kulang pa ug 7 haron mahimong 490 ka tuig)
  - Paghuman sa 62 ka siete (434 ka tuig), Ang Dinihogan patyon
  - Ang katawhan sa prinsipe nga moabot moguba sa siyudad ug sa Templo
  - Ang kataposan moabot sama sa baha: gubat magpadayon hangtud sa kataposan kay gitagal na ang pagkagun-ob
  - Sulod sa pito ka tuig ang prinsipe maghimog kasabotan sa daghang katawhan
  - Tapos sa katunga sa maong panahon ($3 \frac{1}{2}$ ka tuig), pahunongon niya ang paghalad sa Templo, ug pagbutang sa Templo sa Makalilisang nga Talan-awon hangtud nga ang gitagal nga pagpukan ibubo kaniya.

Capitolo 10 – Panan-awon sa Isa Ka Tawo

- Ang mga panghitabo sa yuta daw salamin sa mas dagkong panghitabo sa kalangitan nga dili makita sa atong mga mata sama sa gubat sa mga anghel sa Dios ug sa mga daotang anghel ni satanas

Capitolo 11 – Panan-awon sa Hari sa Sur (Ehipto) ug Hari sa Norte (Syria ug ang silangan)

Capitolo 12 – Panan-awon sa Kataposan sa Kapanahonan

”Lakaw na, Daniel, kay magpabilin nga tinagoan ang kahulogan sa maong mga pulong hangtod nga moabot na ang katapusan.” Dan. 12:9